

18. Латкандашымше урок: Паша тургым

omj_18_1.mp3

I. Text

Сылне кенеж кече. Канде каваште ик пылат огеш кой. Яллаште шудо солымо пагыт тўналын. Пўнчеръял уремыште шып, ик чонат уке. Эсогыл икшыве ден шонго енжат пасушто улыт.

Эвайын суртыштат таче чыланат пеш эр кын'елыныт. Нуно чодырашке шудо солаш каят. Эвайын олыкшо ял деч мўндырнў огыл, сандене нуно тушко йолын каят да вашке миен шуыт. Олык йыр лонга чодыра. Чодыраште куку мура. Ала-кушеч кўшыч турий мура йўк шокта. Шудо коклаште йошкар мўр кўэш.

Эвай кугыза йырваш ончал'е, саважым солалтыш да тўн корным тўнал'е. Тудын почеш молыштат шогалыч. *Сава-влак йыл-йол, йыл-йол веле койыт. Паша дене жап шижде эрта. Кас марте нуно дялянкым солен пытареныт. Эвай кугыза пеш йывырген. Вет Серге ден Елу толын огыт керт ыл'е гын, кунам тудо шкетын чыла солен пытара ыл'е.

А коваже ден уныкаже мўнгыштў сурт кокла пашам ыштылыт. Нуно пакчаште шоган, ковышта, кешыр йыраныш вўдым оптат, шўкшудым сомылат, емыжым погат. Кастене кўтў толмеке, ушкел ден шорыкым вўташ пуртат, вольыкым пукшат, шудо солышо-влакын толмашешышт кас кочкышым ямдылат.

* Сава-влак йыл-йол, йыл-йол веле койыт. Scythes glitter here, there, and everywhere.

II. Vocabulary

ала-кушеч	from somewhere /see IV.2./	пурташ (-ем)	to bring in, to lead into
вольык	cattle	пыл	cloud
вўдым опташ (-ем)	to water	сава	scythe
вўта	shed, pen (for animals)	солалташ (-ем)	to sharpen
делянке	allotment; plot (of land)	солаш (-ем)	to mow
емыж	berries, fruit	солен	to finish mowing
икшыве	child	пытараш (-ем)	
йолын	on foot	сомылаш (-ем)	to weed
йыл-йол	/denotes quick, intermittent actions/	сүрт кокла паша	house-keeping work, farmyard work
йыран	bed, patch	сылне	beautiful
йырваш	everywhere, on all sides, around	толмаш	arrival, coming
кава	sky	толмашешышт	(толмаш + lative -еш + possessive suffix -(ы)шм – ‘by the time they arrive’)
каңде	blue	тургым	harvest time; hard work
кас кочкиш	evening meal	турий	lark
кешыр	carrot	туш(ко)	(to) there
кокла	middle	тўн	main, primary, chief
коклаште	in the middle, among, between /see IV.3./	тўн корно	first strip
куку	cuckoo	чон	soul, spirit
кўаш (-ам)	to ripen, to mature	шижаш (-ам)	to feel, to sense
кўтў	herd	шижде	without being noticed, imperceptibly
кўшыч	from above /see IV.2./	шогалаш (-ам)	to stand (up); to start (up, in)
миен шуаш (-ам)	to come, to arrive	шокташ (-ем)	to be heard, to sound
молыштат	the others too /see III.4./	шонго	old
мўр	strawberry	шорык	sheep
мураш (-ем)	to sing	шудо солымо	haymaking time
муро	song	пагыт (жап)	
мўндырнў	far, far off, at a distance	шўкшудо	weed(s)
опташ (-ем)	to place, to set; to pour	шып	quiet, calm
пагыт	time	эсогыл	even
паша тургым	harvest time		

III. Grammar

1. Counterfactual conditional clauses:

In such constructions, the conditional clause expresses a condition that is false or unlikely. They are often used to express possibilities that existed in the past, but that were not fulfilled. As in factual conditional sentences – see 8.III.5. (page 122) – the word *зын* ‘if’ comes at the end of the conditional clause. The semantic difference between factual and counterfactual conditional sentences is expressed grammatically through the choice of tense. In counterfactual conditional sentences the compound past tense I (present tense + particle *ыл’е*) is used in either the main clause alone or in both the conditional and the main clauses.

<u>Тидым палем ыл’е гын, толам ыл’е.</u>	If I had known that, I would have come.
<u>Тудо йўштö вўдым ок йў гын, ок черлане ыл’е.</u>	If (s)he had not drunk cold water, (s)he would not have gotten sick.
<u>Мо лиймым палем ыл’е гын, тыге ом ыште ыл’е.</u>	If I had known what would happen, I would not have done it like this.

In the meaning of ‘to be’, the forms of *лиеш (-ям)* are preferred in sentences of this type:

<u>Жапем лиеш ыл’е гын, мый тылат полшем ыл’е.</u>	If I had the time, I would help you.
--	--------------------------------------

Note that Mari does not distinguish between time levels (e.g., would go ~ would have gone) in counterfactual conditional sentences. Thus in the following sentence several translations are possible. The ‘correct’ translation depends on the context.

<u>Ана серышым налеш ыл’е гын, пеш йывырта ыл’е.</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. If Ana got a letter, she would be happy. 2. If Ana had gotten a letter, she would be happy. 3. If Ana had gotten a letter, she would have been happy.
--	--

2. Gerund in *-мек(е)* (gerund of prior action):

Formation: The gerund suffix *-мек(е)* is added to the verbal stem. First conjugation verbs with a verbal stem ending in certain consonant clusters are automatically simplified – see 6.III.1. (page 98). In the second conjugation the word-final *-e/-o/-ö* becomes *-ы* before the ending is added.

	Infinitive		Verbal stem	Gerund
Conjugation I	лудаш (-ам)	to read	луд-	лудмек(е)
	толаш (-ам)	to come	тол-	толмек(е)
	кочкаш (-ам)	to eat	кочк- (> коч-)	кочмек(е)
	лекташ (-ам)	to leave	лект- (> лек-)	лекмек(е)
Conjugation II	вучаш (-ем)	to wait	вучо-	вучымек(е)
	ышташ (-ем)	to do	ыште-	ыштымек(е)
	каяш (-ем)	to go	кае-	кайымек(е)
	пуаш (-эм)	to give	пуо-	пуымек(е)

The shorter form *-мек* is more typical of the spoken language.

Usage: The gerund in *-мек(е)* is used to express an action occurring prior to the action expressed by the main conjugated verb (regardless of which tense this verb is in). In the English equivalents 'after' can generally be used.

Изиш <u>каналтымеке</u> , ме угыч пашам тўналына.	After resting a little we'll start working again.
Уроким <u>ыштымеке</u> , Эчан телевизорым ончыш.	After doing his homework Echan watched television.
Мўнгышкў <u>пўртылмеке</u> , ме тудын дене чыла нерген кутырен налынна.	After returning home we talked with him/her about everything.

If the agent of the gerundial action is a personal pronoun, it can be explicitly indicated with possessive suffixes. Note the parallel forms in the third person singular.

	лудаш > лудмек(е)	кочкаш > кочмек(е)
1Sg	лудмекем	кочмекем
2Sg	лудмекет	кочмекет
3Sg	лудмекыже ~ лудмекше	кочмекыже ~ кочмекше
1Pl	лудмекына	кочмекына
2Pl	лудмекыда	кочмекыда
3Pl	лудмекышт	кочмекышт

	каяш > кайымек(е)	мураш > мурымек(е)
1Sg	кайымекем	мурымекем
2Sg	кайымекет	мурымекет
3Sg	кайымекыже ~ кайымекше	мурымекыже ~ мурымекше
1Pl	кайымекына	мурымекына
2Pl	кайымекыда	мурымекыда
3Pl	кайымекышт	мурымекышт

It is also possible to use the genitive form of the pronoun along with the suffixed form of the gerund: *мыйын лудмекем*, *тыйын кочмекет*, etc. The agent can also be indicated with the genitive form of the pronoun alone: *мыйын лудмеке*, *тыйын кочмеке*.

Университетым <u>пытарымекем</u> , мый аспирантурыш тунемаш пурышым.	After finishing the university, I started a postgraduate course of studies.
Тудын <u>толмекыже</u> ме вокзалыш кайышна.	After (s)he came, we went to the station.
Тудын <u>кайымеке</u> , мый малаш возым.	After (s)he left, I went to bed.

If the agent of the gerundial action is a noun, it can be in the nominative or the genitive. The usage of the nominative is more typical in the case of inanimate nouns while the usage of the genitive is more typical in the case of animate nouns. In the latter case the gerund usually has a possessive suffix: *кўтў толмеке* 'after the herd comes/came', *Ивук толмеке* ~ *Ивукын толмекыже* 'after Ivuk comes/came', *Сапаевмытын толмекышт* 'after the Sapayevs come/came'.

Авада <u>толмеке</u> , те куш каеда?	After your mother comes, where will you go?
Ирукын <u>кайымеке</u> же, кў толын?	After Iruk left, who came?

Note that the gerund in *-мек(е)* expresses only that the action occurs prior to something else. Whether it should be translated with the present or past tense, depends on the context.

Авада <u>толмеке</u> , те куш каеда?	After your mother comes, where will you go?
Авада <u>толмеке</u> , те куш кайышда?	After your mother came, where did you go?

A parallel form of the gerund in *-мек(е)* is the participial construction with the postposition *деч вара*.

Пенсийыш <u>лекме деч вара</u> тудын шуко яра жапше лие. Пенсийыш <u>лекмеке</u> , тудын шуко яра жапше лие.	After retiring, (s)he had a lot of free time.
---	---

3. Plural suffix *-ла*:

In addition to the plural suffixes *-лак*, *-шамыч*, and *-мыт* – see 4.III.8. (page 83) – the plural suffix *-ла* can also be used. This suffix is restricted in scope: it is generally, though not exclusively, used with inanimate nouns with local meaning in the local cases (inessive, illative, lative) or before postpositions: *ял* ‘village’ > *яллаште*, *яллаш(ке)*, *яллаш*, *ялла гыч*.

<u>Чодыралаште</u> могай емыж кушкеш?	What kind of berries grow in the forests?
Могай <u>олалаште</u> шуко пörтым ыштат?	In which cities are many houses being built?
Могай исторический жап дене тиде <u>верла</u> кылдалтыныт?	With which historical era were these places associated?
<u>Яллам</u> , <u>олалам</u> ужын коштым.	I traveled about and saw villages and cities.

4. Possessive suffix third person plural as a plural suffix:

The possessive suffix of the third person plural *-шт* can on occasion be used as a plural marker such as *-лак*.

Тудын почеш <u>молыштат</u> шогальыч.	And the others started in after him/her.
---------------------------------------	--

IV. Words and word usage

1. *ик ... -ам*:

The construction with *ик* and a noun with the particle *-ам* has the meaning ‘not a single ..., not even one ...’. The verb is negated in such instances.

<u>Ик пылат</u> огеш кой.	Not a single cloud is to be seen.
<u>Ик енат</u> ыш тол.	Not a single person came.

2. Multi-part directional adverbs: *ала-кушто* ‘somewhere’, *кўшнө* ‘up, above’, *ўлнө* ‘below’

Motion toward		No motion		Motion away from	
ала-куш(ко), ала-кушан	(to) somewhere	ала-кушто, ала-кушан	somewhere	ала- кушеч(ын)	from somewhere
кўш(кө), кўшан	upward, above	кўшнө, кўшан	up, above	кўшыч(ын)	from above
ўлык(ө), ўлан	downwards, down	ўлнө, ўлан	below, underneath	ўлыч(ын)	from below

<u>Ала-кушто</u> мўндырнө куку мура.	Somewhere in the distance, a cuckoo is singing.
– Мичу, мом кычалат? – Ручкам <u>ала-кушан</u> пыштенам, муын ом керт.	– What are you looking for, Michu? – I put my pen somewhere and (now) I can't find it.
Самолёт <u>кўшкө</u> чонештен кайыш.	The airplane flew up and away.
<u>Кўшычын</u> ончымо годым чыла изин коеш.	When looking from above, everything seems small.
Вазым <u>кўшан</u> шынде.	Put the vase up there.
<u>Ўлыкө</u> сумкатым пыште.	Put your bag down.
<u>Ўлнө</u> н'имат уке.	There's nothing down there.

3. Multi-part directional postpositions derived from *кокла* 'middle'

Motion toward		No motion		Motion away from	
коклаш(ке)	into the middle of, among	коклаште	in the middle of, between, among	кокла гыч	from the middle of

Ен <u>коклаш</u> ит пуру.	Don't meddle in other people's business.
Шуко миллион шўдыр <u>коклаште</u> шкендын шўдыретым кычал.	Among many millions of stars, search for your very own one.
Чыла студент <u>кокла гыч</u> эн сайжым регионьысо олимпиадыш колтена.	Out of all the students, the very best is sent to the regional competition.

4. *тошто*, *шонго* 'old':

Both of these words mean old. The word *тошто* is used more in the sense of 'not new', whereas *шонго* is used more in the sense of 'not young': *тошто пөрт* 'old house', *шонго шорык* 'old sheep'.

5. *жап*, *пагым* 'time':

These words are synonymous, *жап* is the more usual of the two.

6. *опташ (-ем)* 'to place, to set' ~ *опташ (-ем)* 'to bark':

Note the difference in meaning between these two second conjugation verbs.

Мом тынаре шуко сумкаш <u>оптенат</u> ?	Why did you put so much into your bag?
Көн пийже <u>опта</u> ?	Whose dog is barking?

Ануш вўдым опта.

7. мотор, сылне 'beautiful':

These words are synonyms: *мотор ўдыр* ~ *сылне ўдыр* 'beautiful girl', *мотор кече* ~ *сылне кече* 'beautiful day'.

8. йоча, икшыве 'child':

These words are synonyms.

V. Exercises

1. Translate. Note that since Mari does not distinguish between tense levels in counterfactual conditional sentences, and as no context is given, the English translation in the key gives only one possibility.

- 1) Мый тидым палем **ыл'**е гын, тудлан йынгыртом **ыл'**е.
- 2) Тудо вўдым ок опто **ыл'**е гын, чыла саска *кошка **ыл'**е.
- 3) Тый таче от тол **ыл'**е гын, тудым от уж **ыл'**е.
- 4) Тудо пашажым рушарнян тўналеш **ыл'**е гын, таче марте пытара **ыл'**е.
- 5) Мичу *серышым ок возо **ыл'**е гын, мый ом тол **ыл'**е.

* *кошкаш (-ем)* 'to dry (out) (intr.)', *серыш* 'letter'

2. Continue the sentences, using the phrases in parentheses. Negate, if appropriate.

- 1) Тудо эр кын'елеш ыл'е гын, (шүко пашам ыштен керташ).
- 2) Тудо эр ок кын'ел ыл'е гын, (шүко пашам ыштен керташ).
- 3) Мый йолын каем ыл'е гын, (*вараш кодаш).
- 4) Мый йолын ом кай ыл'е гын, (вараш кодаш).
- 5) Тый мыланем вўдым опташ полшет ыл'е гын, (пашам вашкерак пытараш).
- 6) Тый мыланем вўдым опташ от полшо ыл'е гын, (*кинош шуаш).
- 7) Почеламутым огыда тунем ыл'е гын, (*кокытаным налаш).

* *вараш кодаш* (-ам) 'to be late', *кино* 'movie theater; movie', *кокытан* 'a two (failing grade in the Russian educational system)'

3. Жапет лиеш ыл'е гын, мом ыштет ыл'е?

- 1) (кова деке *миен толаш)
- 2) (чодыраш понгым погаш каяш)
- 3) (кевытыш каяш)
- 4) (команмелнам күэшташ)
- 5) (ече дене мунчалташ)
- 6) (кол кучаш каяш)
- 7) (ковышта когыльым ышташ)
- 8) (театрыш каяш)

* *миен толаш* (-ам) 'to visit, to drop in'

4. Finish the following sentences by translating the words in parentheses into Mari.

- 1) *Директор лиям ыл'е гын, (I would have a secretary /секретарь/).
- 2) Йўр ок лий ыл'е гын, (I would collect mushrooms in the forest).
- 3) Таче кастане толат ыл'е гын, (I would bake you a layered pancake).
- 4) *Миллион тенгем *модын налам ыл'е гын, (I would buy a car /машина/).
- 5) Ялыште илем ыл'е гын, (my health would be better).

* *директор* 'director', *миллион* 'million', *модын налаш* (-ам) 'to win'

5. Translate.

- 1) If he had come earlier /ондакрак/, he would have seen her.
- 2) If Anna got a letter /серыш/, she would be happy.
- 3) If the children caught any fish, they would cook fish soup /кол лем/.
- 4) If you had put the fishing rod in its place, you would not have looked (for it) until evening.
- 5) If I didn't know (anything) about this, I wouldn't tell /ойлаш (-ем)/ (it) to you.
- 6) If she hadn't drunk cold water, she wouldn't have gotten sick /черланаш (-ем)/.

6. Form the gerund in -мек(e) from the following verbs.

каяш	погаш	йўкташ	висаш
вучаш	полшаш	йўаш	шочаш
кутыраш	манаш	ырыкташ	миен шуаш
шинчаш (-ам)	колышташ	шонаш	толаш

7. Form the gerund in *-мек(e)* from the verbs in parentheses.

- 1) Изиш (каналташ) ме угыч пашам тўналына.
- 2) *Текстым (возен налаш) мый тудым марий йылмыш *кусарем.
- 3) Мўнгышкў (пўртылаш) ме тудын дене чыла нергенат кутырен налынна.
- 4) Урокым (ышташ) Эчан *телевизорым ончыш.
- 5) Йыраным (сомылаш) вўдым опто.

* *текст* 'text', *кусараш (-ем)* 'to translate', *телевизор* 'television, TV set'

8. Finish the following sentences by translating the words in parentheses into Mari.

- 1) Вуй корштымым шижмеке, (she went home) .
- 2) Унам *ужатымеке, (he watched television).
- 3) Эрден эрак кын'елмеке, (they do calisthenics /зарядке/).
- 4) Вольыкым пуртымеке, (they milk the cows).
- 5) Серышым возымеке, (he went to the post office /почто/).
- 6) Икмыняр жап эртымеке, (Echan came).

* *ужаташ (-ем)* 'to accompany, to see off'

9. Translate the following sentences

- 1) Шудым солен пытарымеке, Сергемыт мўнгышкышт кайышт.
- 2) Каналтымеке, мый пашам ыштынем.
- 3) Кином ончымеке, ме *рестораныш пурышна.
- 4) Мўрым погымеке, *вареным шолтышна.
- 5) Уремыш лекмеке, Серген ўдыржым ужна.
- 6) Чайым йўмеке, телевизорым ончышна.
- 7) Авана толмеке, ме театрыш каена.
- 8) Ирукын кайымекеже, Ивук толын.

* *ресторан* 'restaurant', *варен'е* 'jam'

10. Rewrite the following phrases with a participial construction and *деч вара* by using the gerund in *-меке*. Example: *кинош кайыме деч вара* > *кинош кайымеке*

- 1) университетыш толмо деч вара
- 2) *декан дене кутырымо деч вара
- 3) шудо солымо деч вара
- 4) паренгым погымо деч вара
- 5) *диктантым тергыме деч вара
- 6) пенсийыш лекме деч вара
- 7) вўд шолаш пурымо деч вара

* *декан* 'faculty dean', *диктант* 'dictation'

11. Translate. Use the gerund in *-меке*.

- 1) After starting work, you (one) must finish it.
- 2) After giving the sick child vitamin tea to drink, she must be put to bed /*малаш пышташ*/.
- 3) After the sun comes up /*лекташ*/, the birds start to sing.
- 4) After coming from the shop, call your father at work.
- 5) When the berries have ripened, we will go pick (them).
- 6) After feeding the cattle, you can go outside /*уремыш*/ to play.
- 7) After the herd comes, drive the cows (Sg.) and sheep (Sg.) into the cattle shed.

12. Form the inessive forms of the plural in *-ла* from the following words.

ял	вер	урем	пöрт
сурт	чодыра	ола	энер

13. Form sentences from the following words.

- 1) чодыралаште, емыж, кушкаш, могай
- 2) энерлаште, марий *республикысе, кол, илаш, могай
- 3) тиде верла, кылдалташ, *исторический жап дене, могай
- 4) могай, олалаште, пöрт, ышташ, шуко
- 5) *кияш, үстеллаште, мо

* *республик* 'republic', *исторический* 'historical', *кияш (-ем)* 'to lie'

14. Add the particle *-ам* to the following nouns and insert them into the appropriate sentences: *кайык, пыл, йолташ, ен, шүкшудо, *пеледыш*.

- 1) Тыште ик ... уке.
- 2) Йырангыште ик ... лектын огыл.
- 3) Йүр толмо годым ик ... ок муро.
- 4) Тудын йыранже пеш сай, ик ... уке.
- 5) Каваште ик ... ок кой.
- 6) Мыйын ик ... уке.

* *пеледыш* 'flower'

15. Insert the following words into the appropriate sentences and translate: *кокла гыч, кўшкө, кўшнө, ала-кушто, ала-кушко, ала-кушеч кўшыч*.

- 1) Элексей оксажым ... пыштен да н'игузеат муын ок керт.
- 2) Мемнан ... иктат Пöтырым ужын огыл.
- 3) ... *кагаз *самолёт чонештен тольо.
- 4) ... ончал, тиде мо – палет?
- 5) Коват кушто? – ... пакчаште йырангым сомыла.
- 6) ... турий мура.

* *кагаз* 'paper', *самолёт* 'airplane'

16. What do the following compounds mean?

турий муро	ушкал күтү	чодыра кайык
чодыра емыж	кайык муро	сава йүк
түн паша	куэвүд	ял урем
шорык күтү	сурткайык	пөрт паша

17. Replace the words in italics with synonyms.

- 1) Пөрт воктене *мотор* куэ кушкеш.
- 2) Мый *тудым* ончен *йывырте*.
- 3) *Йоча-влак* мөнгышкө пörтылыт.
- 4) *Шудо* *солымо жап* *толын шуо.
- 5) Могай *сылне* пеледыш!
- 6) Серышым налмеке, мый пеш *куанышым*.

* *толын шуаш (-ам)* 'to come, to arrive'

18. Answer the following questions about the text *Паша тургым*.

- 1) Ял уремыште молан ик чонат огеш кой?
- 2) Шонго ден икшыве-влак кушто улыт?
- 3) Эвайын суртышто молан чыланат эр кын'елыныт?
- 4) Молан нуно чодыраш йолын каят?
- 5) Могай кайык-влак чодыраште мурат?
- 6) Түн корным кө түналеш?
- 7) Сапаевмыт кунам олыкым солен пытареныт?
- 8) Молан Эвай кугыза пеш йывыртен?
- 9) Кова ден уныкаже мом ыштат?

19. Add the following words in the necessary form to the following dialogues: *шудо*, *мөр 2х*, *ныл*, *шuko уло*, *вольык*, *огыл*, *полшаш*, *солаш*, *пурташ*.

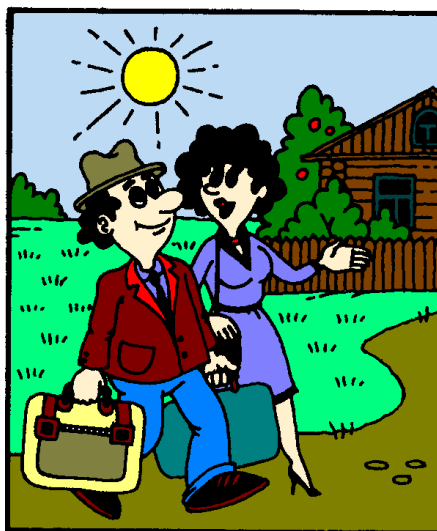
- a) – Елу, айда чодыраш каена. ... кўын.
– Кызыт ... погаш жапем уке. Ме шудым ... каена. Авамлан ... күлеш.
- b) – Эчан, күтү толын. ... пурто.
– Йөра, ковай. А ушкалым кунам пурташ?
– Ушкалым йүктө да вара вўташ
- c) – Елу, те кунам мөнгыш каеда?
– ... солен пытарымеке.
– А солашда ... ?
– Пеш шукыжак
– Мыняр шагат гыч пытареда?
– Иктаж ... шагат гыч.

20. What do the following Mari folk proverbs mean?

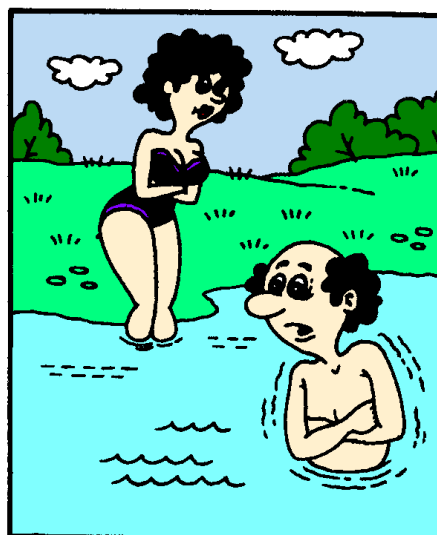
- 1) Ик корно гыч чыла корныш каяш лиеш.
- 2) Пиал корно *кўчык, *ойго корно *кужу.
- 3) Поро мут чонымат ырыкта.
- 4) Йылмыже үй, чонжо *кү.

* *кўчык* 'short', *ойго* 'grief, sorrow', *кужу* 'long, tall, high', *кү* 'stone'

21. Read and translate the captions of the following pictures.

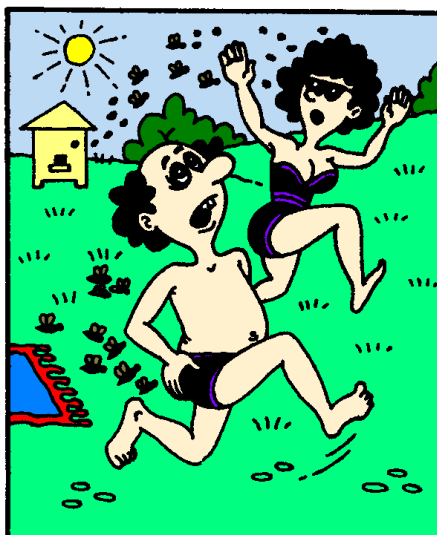
Елу ден Эчан ялыш каят.

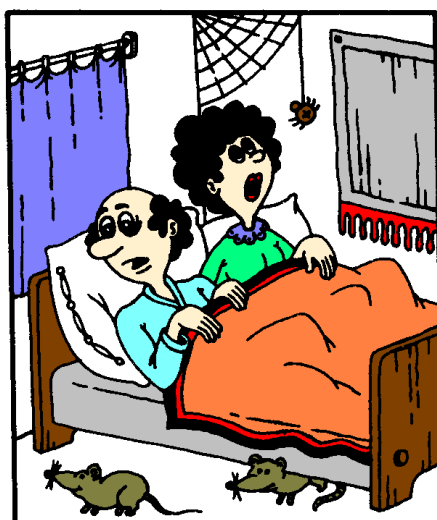
Ялыште игече *вашталтын, йўштылаш ок лий. Вўд йўштө.

Нуно кечыште кият. Нунын деч *лишне мўкш омарта уло.

Мўкш-влак нунын йыр *чонештылыт. Теве *пўшкылыт.

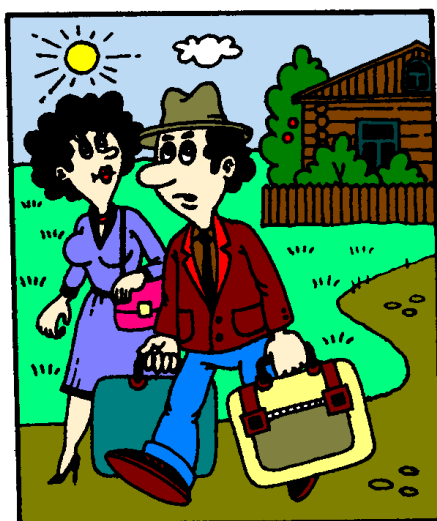
Кастене нуно *мален огыт керт. *Кровать *йымалне *коля-влак *кудалыштыт.

Вес кечын олыкышто *кишкым ужит. Нуно пеш кишке деч лўдыныт.

Вара йўр йўреш тўнал'е. Йўр *пўлемым *нўртыш.

Отпускым *мучашке эртарыде, мўнгышкышт кайышт.

* *вашталташ (-ам)* 'to change (intr.)', *лишне* 'close by, close to', *чонештылаш (-ам)* 'to fly (about)', *пӱшкылаш (-ам)* 'to sting', *малаш (-ем)* 'to sleep', *кровать* 'bed', *йымалне* 'under, underneath', *коля* 'mouse', *кудалышташ (-ам)* 'to run around', *кишке* 'snake', *пӧлем* 'room', *нӧрташ (-ем)* 'to soak, to moisten', *мучаш* 'end', *эрташ (-ем)* 'to spend (time) /отпускым мучашке эрташ: 'to stay to the end of the vacation'/

22. Write down the dictation.

